

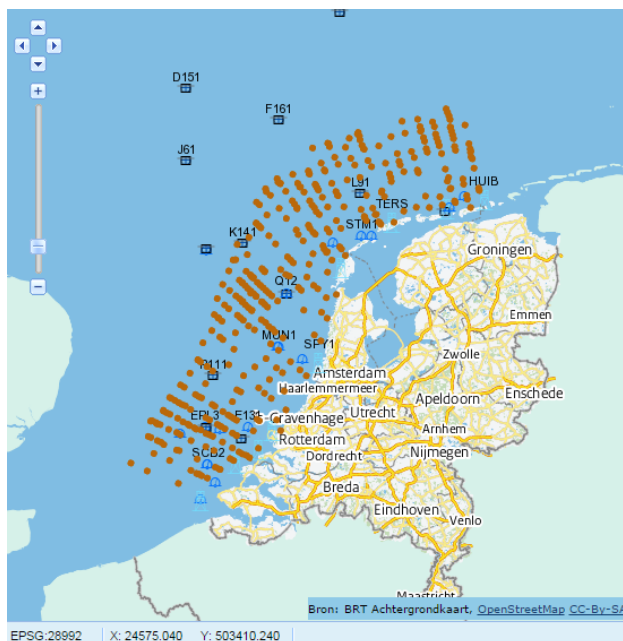
Verlag uitwisseldag Mariene Monitoring 28 mei 2015

28 mei 2015

De uitwisseldag op 28 mei 2015 vond plaats in Schoorl, aan de Hondsbossche en Pettemer Zeewering. Het was een gevarieerd programma met onder andere aandacht voor Wind op Zee, de Zandmotor en de Hondsbossche en Pettemer Zeewering.

Dataviewer

Joan Staeb (IHM) geeft een demo van de dataviewer mariene monitoring. Deze is te vinden via de website van het Informatiehuis Marien: www.informatiehuismarien.nl/open-data/. Met de viewer kun je eenvoudig datasets inclusief metadata opzoeken en downloaden. De viewer wordt verder aangevuld met nieuwe data van andere projecten. Momenteel worden een aantal datasets ontsloten van PMR-Natuurcompensatie en van 2 Windmolens op Zeeprojecten.

Screenshot van de dataviewer

Wind op zee: nieuwe fase, nieuwe regels, nieuwe vragen

Martine van Graafland geeft een toelichting op de veranderde regelgeving en organisatie voor windparken op zee. EZ is nu, met medeondertekening van RWS, bevoegd gezag. EZ heeft RWS vanwege haar kennis benaderd voor de rol van projectleider van de integrale monitoring van de nieuwe Windmolenparken en voor het schrijven van de benodigde kavelbesluiten.

Op dit moment wordt gewerkt aan het windparkgebied Borssele, gevolgd door de parken Hollandse Kust Zuid en Hollandse Kust Noord. Het zijn grote gebieden, die in kavels worden opgedeeld. Om de kavelbesluiten te schrijven is bijvoorbeeld kennis nodig over cumulatie van effecten. RWS werkt aan een Kader Ecologische Cumulatieve effecten (KEC) dat onderdeel van het kaderbesluit is om deze te beoordelen.

In september wordt er een dag georganiseerd om de ervaringen te delen over de resultaten van het VUM onderzoek dat is afgerond. Onderwerpen die die dag aan de orde komen zijn onder andere effecten van onderwatergeluid op vislarven en zeezoogdieren, modellering van de akoestiek, en vleermuizen.

Cumulatieve effecten van activiteiten op zee

Maarten Platteeuw geeft een nader inzicht in cumulatie van effecten van verschillende activiteiten op zee. Uitgangspunt voor de berekening van cumulatieve effecten is een analyse op basis van DPSIR (Driver – Pressure – State – Impact – Responses). Een onacceptabele cumulatie van effecten treedt op als voor een van de soorten de 'potential biological removal' overschreden wordt. Dan kan aanleg van een park negatief effect hebben en populatie drastisch verminderen of erger.

Naast door de mens veroorzaakte effecten is het ook belangrijk te kijken wat natuurlijke bronnen zijn die de populatie verminderen of vermeerderen. Er zijn nog de nodige onzekerheden in de berekening van cumulatieve effecten. Naast negatieve invloed zijn er ook positieve effecten van windparken te verwachten, deze zijn nog niet mee genomen. Desondanks is de analyse een goede stap vooruit en belangrijke input voor het Kader Ecologie Cumulatieve effecten.

Omgaan met kennisleemtes voor wind op zee

Martine van Graafland vertelt verder. Met EZ is besproken of er een generiek meetprogramma moet komen voor alle 10 parken op de Noordzee om de kennisleemtes op te vullen. Er is een longlist gemaakt met kennisleemtes. Op basis van de longlist is een MEP opgesteld. Vervolgens zal internationaal worden afgestemd over een mogelijke taakverdeling.

In de discussie wordt gevraagd of het denkbaar is dat je alle onderzoek in één park uitvoert. Er zijn echter verschillen tussen parken, dus je moet die variabelen ook meenemen. Er zijn verschillen in type turbines en in biologische omstandigheden. Maar het gaat ook om het ecosysteem als geheel waar een park in komt.

Er wordt ook opgemerkt dat verschillende landen verschillende voorwaarden voor de aanleg van windmolenparken formuleren. Elk land heeft, ondanks de Europese vogel- en habitatrichtlijn te maken met eigen wet en regelgeving. Het is belangrijk om bij onderzoek wel dezelfde uitgangspunten te hanteren.

Workshop wind op zee

In de workshop wind op zee stond de vraag centraal: 'Hoe krijg ik internationale afstemming en data uitwisseling m.b.t. monitoringdata Windparken voor elkaar?' De beste tips waren om gebruik te maken van bestaande netwerken en initiatieven, wereldwijd zoals OSPAR, ICES, KRM en JMP. En kijk ook naar de deelnemers en resultaten van de conferentie in Berlijn. De tweede belangrijke tip was om een gemeenschappelijk conceptueel model over het Noordzee-systeem te hanteren. De overige genoemde tips worden ook door Martine en Maarten meegenomen.

Monitoring en evaluatie van de Zandmotor

Arjen Boon (Deltares) geeft een eerste inzicht in een deel van de resultaten van de tussenevaluatie van de Zandmotor. In 2016 moet de eerste officiële evaluatie geschreven worden. Nog niet van alle projectvragen is voldoende informatie beschikbaar om een evaluatie te doen.

Een eerste concreet resultaat van het onderzoeksprogramma is de zwemveiligheidsapp. Hierin wordt op een toegankelijke manier real time data over stroming weergegeven voor hulpdiensten. De reddingsbrigades kunnen deze app gebruiken bij het bepalen van inzet van materieel bij de Zandmotor. De reddingsbrigade beoordeelt de app zeer positief.

Een ander onderdeel dat Arjen uitlicht zijn de benthos metingen. Bij het nemen van monsters met een bodemschaaf in bij de Zandmotor wordt een lichte toename van biomassa gemeten. Er zijn nu nog geen grote verschillen ten opzichte van de referentiegetallen. De verwachting is dat er na 20 jaar een positief verschil is in benthos ten opzichte van plekken waar jaarlijks gesuppleerd wordt. Een mooie bijvangst van de Zandmotor is in ieder geval dat je over 20 jaar op en rond de Zandmotor een goed bemeten referentiegebied hebt ten opzichte van gesuppleerd strand.

Workshop Zandmotor

Tijdens de workshop Zandmotor wordt dieper ingegaan op de onderzoeksmethodiek en integratie. De onderzoeksprogramma's van RWS (MEP) en de universiteiten worden momenteel geïntegreerd met de onderzoeksprogramma's Naturecoast en Nemo van de universiteiten. De vragen sluiten niet helemaal op elkaar aan, er wordt nu aan gewerkt om dat te verbeteren. Integratie van vragen aan de voorkant is effectiever dan integratie van resultaten aan de achterkant. De samenwerking tussen RWS en universiteiten is wel altijd goed geweest, wat blijkt uit aanpassingen in meetprogramma's door RWS tbv de behoefte van bv Nemo en Naturecoast.

Een algemene opmerking is dat het een logisch verdeling is om de onderzoeksvragen over te laten aan de universiteiten en de alleen de effectiviteitsvraag bij RWS neer te leggen.

Historie van de Hondsbosche en Pettemer Zeewering

Na de lunch duiken we met historicus Diederik Aten in de geschiedenis van de Hondsbosche en Pettemer Zeewering. Lees de historie in [het canon van de waterstaatsgeschiedenis](#) van Holland boven het IJ. Het verhaal gaf een prachtige context van 600 jaar strijd tegen overstromingen in het gebied rondom de Hondsbosche en Pettemer Zeewering.

Kustgenese 2

Carola van Gelder geeft een toelichting op het nieuwe onderzoeksprogramma Kustgenese 2. De kennis die in de individuele kustprojecten wordt ontwikkeld heeft een plaats en functie in het overkoepelende Kustgenese programma.

Kustgenese 1 was basis onder het huidige suppletiebeleid. In de opvolger Kustgenese 2 draait het om onderbouwing van toekomstige beleidskeuzes voor onderhoud van de kust (Deltabeslissing Zand). Onderwerpen die binnen Kustgenese 2 worden onderzocht zijn interactie tussen getijddebekkens en zandige kust, de definitie en validatie van de grenzen van het kustfundament en de manier waarop je maatschappelijke meerwaarde creëert. Andere vragen kunnen door samenwerking en medefinanciering binnen het Nationaal Kennis- en Innovatieprogramma Water en Klimaat (NKWK) worden opgepakt. Hiervoor zijn al verschillende onderwerpen aangemeld.

Carola van Gelder licht Kustgenese 2 toe

Hondsbossche en Pettemer Zeewering – Kust op kracht

Paul Olijslagers van aannemerscombinatie Boskalis en Van Oord geeft een toelichting op de net aangelegde versterking van de Hondsbossche en Pettemer Zeewering (HPZ). De aannemerscombinatie is verantwoordelijk voor zowel aanleg als onderhoud van de kustversterking. Daaraan is extra kwaliteit toegevoegd door 700 ha natuur aan te brengen. Er zijn drie suppleties voorzien voor instandhouding. Deze suppleties worden op verschillende plekken gedaan om de rekolonisatie van het bodemleven niet te veel te verstoren. Een groot verschil met de suppletie van de Zandmotor is dat de HPZ suppletie moet blijven liggen als kustverdedigingswerk.

Erik van Eekelen werkt van Van Oord en is via Ecoshape betrokken bij het project. Hij geeft een toelichting op de werkzaamheden van Ecoshape. Ecoshape is ontstaan na de ervaringen bij de Tweede Maasvlakte, waar de MER zeer omvangrijk was. Het doel van Ecoshape is om Building with Nature tot alternatief te maken tegenover traditionele waterbouw oplossingen.

Ecoshape wil leren van de suppletie bij de HPZ. Hoe werkt het verstuiwen van zand richting de duinen? Hoe wordt de golfslag gedempt door de suppletie die is neergelegd? Het belangrijkste verschil met de Zandmotor is dat de werking van de HPZ vooral kustdwars is, terwijl de Zandmotor meer kustlangs werkt. Daarnaast willen Ecoshape leren van de habitatontwikkeling en impact op de omgeving (hinder, landschappelijke waarde, governance).

Na de presentaties was er een bezoek aan de HPZ, die pal voor de deur van het strandpaviljoen lag. Na een mooie wandeling op het strand in de zon, eindigde de uitwisseldag.

Paul Olijslagers over Kust op Kracht

Bezoek aan de nieuwe HP-Zeewering